

**VKLJUČENOST,
ODGOVORNOST,
VARNOST,
SOLIDARNOST,
ZNANJE**

**STRATEGIJA ZUNANJE POLITIKE REPUBLIKE
SLOVENIJE**

Ljubljana, december 2024

**REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZUNANJE
IN EVROPSKE ZADEVE**

VKLJUČENOST, ODGOVORNOST, VARNOST, SOLIDARNOST, ZNANJE: STRATEGIJA ZUNANJE POLITIKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Izdajatelj:

Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve
Republike Slovenije

Za izdajatelja:

Tanja Fajon

Odgovorna urednica:

Sabina Stadler Repnik

Jezikovni pregled:

Nanika Holz

Oblikovanje in prelom:

Rea Lara Mrhar,
Klementina Goličnik

Ljubljana, december 2024

KAZALO VSEBINE

Izhodišča.....	4
1. NAČELA.....	5
1.1 VKLJUČENOST za dobrobit vseh.....	5
1.2 ODGOVORNOST za pravično in globalno upravljanje.....	6
1.3 VARNOST posameznika, družbe in države.....	7
1.4 SOLIDARNOST za zmanjševanje neenakosti.....	7
2. SLOVENIJA V EVROPI.....	9
2.1 EVROPSKA DRŽAVA.....	9
2.2 Zanesljiva partnerica v EVROPSKI UNIJI.....	10
2.3 Verodostojna zaveznica in del strateškega ČEZATLANTSKEGA PARTNERSTVA.....	11
3. Slovenija v svetu: GLOBALNI IZZIVI.....	12
3.1. Geografski izzivi.....	12
3.2. Tematski izzivi.....	13
4. ZNANJE za sodobno diplomacijo.....	17
5. Naši ODZIVI.....	18

IZHODIŠČA

Strategija zunanje politike Republike Slovenije (v nadaljevanju: strategija) opredeljuje usmeritve za uresničevanje in doseganje ciljev slovenske zunanje politike. Nadgrajuje dosedanje strategije iz let 1999, 2002, 2010, 2015 in 2021. Temelji na Deklaraciji o zunanji politiki Republike Slovenije, sprejeti v Državnem zboru Republike Slovenije (2015), Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (2019) ter Resoluciji o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije (2017). Upošteva tudi druge nacionalne strateške dokumente s področij, ki so omenjena v besedilu.

Slovenija izvaja samostojno in neodvisno zunanjo politiko v interesu države in njenih državljanov v skladu s splošnimi usmeritvami Državnega zbora Republike Slovenije, kot je opredeljeno v Ustavi Republike Slovenije in Zakonu o zunanjih zadevah. Slovenija deluje kot odgovorna in verodostojna članica mednarodne skupnosti in bo tudi v prihodnje izpolnjevala obveznosti in dogovore, ki izhajajo iz članstva v mednarodnih organizacijah in ustanovah. Še naprej bo podpirala vrednote, kot so človekove pravice in svoboščine, demokracija, vladavina prava, mednarodni mir in varnost ter trajnostni razvoj.

Strategija uvaja posodobitve kot odziv na aktualna dogajanja in negativne trende v mednarodnem okolju, ki so s pojavom novih akterjev, novih tehnologij in novih izzivov vedno bolj nepredvidljivi. Globalni multilateralni red, temelječ na mednarodnem pravu, mednarodnih organizacijah ter sodelovanju in soodvisnosti akterjev, se sooča z izzivi multipolarnosti in tekmovanja. Posledice so večja razdrobljenost sveta, manj varnosti, naraščajoče število globalnih kriz in konfliktov s poudarjeno geopolitično, geoekonomsko ter okoljsko in podnebno dimenzijo ter pojav protekcionističnih politik. Humanitarne potrebe naraščajo, razvojni razkorak je vse večji, krepijo se migracijski tokovi. Ta dinamika v mednarodni skupnosti terja učinkovito odzivanje mednarodnih akterjev, tudi Slovenije.

Strategija opredeljuje vlogo Slovenije na mednarodnem področju z:

- a) evropsko dimenzijo, s posebnim poudarkom na delovanju držav Evropski uniji (EU);
- b) evro-atlantsko dimenzijo, s posebnim poudarkom na delovanju države v Natu in v okviru kolektivne varnosti;
- c) globalno dimenzijo, ki se udejanja z delovanjem države v Organizaciji združenih narodov (OZN) in drugih multilateralnih forumih ter razvijanjem odnosov s tretjimi državami.

1.NAČELA

1.1 VKLJUČENOST za dobrobit vseh

Slovenska diplomacija bo načelo vključenosti uveljavljala v svojem delovanju tako v mednarodnem okolju kot v Sloveniji, in sicer z iskanjem in oblikovanjem širokega družbenega in političnega soglasja o zunanjepolitičnih vprašanjih.

Z namenom zagotovitve usklajenosti zunanje politike in uresničevanja zunanjepolitičnih interesov Republike Slovenije si bo Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve (MZEZ) v okviru pristojnosti in v skladu s splošnimi usmeritvami, ki jih določa Državni zbor Republike Slovenije, prizadevalo za sodelovanje vseh deležnikov na področju mednarodnih odnosov Republike Slovenije ter za povezovanje njihovih dejavnosti v skladno, verodostojno in celostno zunanjo politiko. Posebna pozornost bo tako namenjena izvajanju zunanje politike, ki mora izhajati iz ustave in zakonov, kar najprej pomeni, da noben državni organ oziroma funkcionar ne sme prekoračiti svoje pristojnosti.

Zunanja politika Republike Slovenije bo osredotočena predvsem na vprašanja z daljnosežnimi posledicami za interese Republike Slovenije in razvoj mednarodne skupnosti. Med temi vprašanji so tudi utrjevanje partnerskih in zavezniških odnosov z Združenimi državami Amerike, nadaljevanje podpore in pomoči Ukrajini, politika do Bližnjega vzhoda, odnosi s Kitajsko ter prihodnost odnosov z Rusko federacijo.

V zvezi s temi in drugimi osrednjimi zunanjepolitičnimi vprašanji se bo vlada Republike Slovenije redno posvetovala z Državnim zborom Republike Slovenije, ki bo oblikoval splošne in dolgoročne usmeritve, z namenom enotnega zastopanja nacionalnega interesa pri nastopu nosilcev državnih funkcij oziroma deležnikov zunanje politike v tujini.

Slovenija bo dejavno soustvarjala mednarodno politiko. Proaktivno in preudarno bo sooblikovala skupno zunanjo in varnostno politiko EU, odgovorno in verodostojno prispevala v zavezništvih in mednarodnih organizacijah ter se zavzemala za napredne rešitve glede krepitve mednarodnih standardov in norm. Prizadevala si bo za učinkovita partnerstva in zavezništva, ki bodo znala poiskati funkcionalne kompromise, utemeljene na in izhajajoče iz skupnih vrednot in solidarnosti, za ustvarjanje zaupanja in pravičnejšega sveta ter zagotavljanja stabilnosti in enakopravnega sodelovanja. Slovenija bo spremljala aktualne trende in dogajanja v svetu, jih sooblikovala ter se na njih ustrezno in pravočasno odzivala. Še naprej si bo prizadevala za učinkovit multilateralizem, preseganje delitev, mirno reševanje sporov, skupno reševanje globalnih izzivov, konstruktiven dialog, doseganje ciljev trajnostnega razvoja in s tem zagotavljanje prihodnosti za nove generacije.

Vključenost pomeni tudi sistemsko krepitev politike enakosti. Slovenija bo zagovarjala koncept razvoja vključujočih, trajnostnih in demokratičnih družb, ki ga bo nadalje razvijala zlasti s podobno mislečimi državami. Svojo zunanjo politiko bo nadgradila s prvino odločnega udejanjanja feministične zunanje politike. Z njo bo uveljavljala pristop, s katerim bo prispevala h globalni družbeni pravičnosti, k večji učinkovitosti pri odpravi vseh oblik diskriminacije ter vključevanju načela opolnomočenja žensk in deklic v vsebine slovenske zunanje politike. Gre za horizontalno prednostno področje, za katero si bo slovenska diplomacija prizadevala v vseh relevantnih dejavnostih na bilateralni in multilateralni ravni, tudi z razvojnim sodelovanjem in humanitarno pomočjo.

1.2 ODGOVORNOST za pravično in pošteno globalno upravljanje

Slovenija bo zagovarjala učinkovito multilateralno sodelovanje, utemeljeno na suvereni enakosti držav, načelu solidarnosti in spoštovanju mednarodnega prava, izhajajoč iz Ustanovne listine OZN. Za Slovenijo je multilateralno delovanje, v središču katerega je OZN, bistveni mehanizem za reševanje globalnih, človeštvu skupnih problemov, kar velja za vsa področja delovanja OZN: mir in varnost, človekove pravice in trajnostni razvoj.

Z verodostojnim in načelnim multilateralnim delovanjem bo Slovenija uveljavljala svoje interese in vrednote, vzpostavljala in razvijala partnerstva ter razširjala dobre prakse. S tem bo povečevala mednarodni ugled, ki je pomemben element mehke moči, vpliva in prepoznavnosti države.

V multipolarnem svetu, kjer se krepi vpliv različnih nedržavnih akterjev, kot so nevladne organizacije in civilna družba, multinacionalna podjetja, tehnološke in finančne platforme, pa tudi nedržavne oborožene skupine, se multilateralizem sooča s številnimi izzivi. Zato bo prednostna naloga slovenske diplomacije krepitev vključujočega multilateralnega delovanja in zaupanja v multilateralni sistem.

Slovenija se bo zato zavzemala za reforme, ki vodijo k večji učinkovitosti in preglednosti delovanja OZN in njenih agencij ter drugih mednarodnih organizacij. V multilateralnem delovanju se bo osredotočala na prednostne teme, ki so navedene v tej strategiji ter izhajajo iz temeljnih ciljev OZN in usmeritev EU. Podpirala bo slovenske nacionalne in osebne kandidature v mednarodne organizacije in mednarodna telesa, tudi za povečevanje lastne prepoznavnosti in ugleda v mednarodni skupnosti ter za prenos in pridobivanje znanja.

Kot država, utemeljena na spoštovanju človekovih pravic in svoboščin, se bo Slovenija še naprej odločno zavzemala za varovanje, uveljavljanje, nadaljnji razvoj in kodifikacijo človekovih pravic, ki so univerzalne, nedeljive, neodtujljive in medsebojno odvisne. To velja tako v dvostranskih odnosih kot v mednarodnih globalnih in regionalnih organizacijah, kot je Svet Evrope (SE). Prednostna področja bodo pravice žensk, otrok, starejših in invalidov ter oseb in skupin v ranljivih situacijah, enakost spolov, pravica do čistega, zdravega in trajnostnega okolja ter pravice manjšin. Slovenija se bo še naprej zavzemala za univerzalno odpravo smrtne kazni, mučenja in vseh oblik diskriminacije. Posebno pozornost bo namenjala preprečevanju grobih kršitev človekovih pravic in množičnih grozodejstev, prav tako bo tudi v prihodnje podpirala uveljavljanje načela odgovornosti zaščititi in nadaljevala z izobraževanjem za človekove pravice.

Slovenska zunanja politika bo še naprej spodbujala spoštovanje, krepitev, kodifikacijo, progresivni razvoj in uveljavljanje mednarodnega prava v mednarodnih odnosih, vključno z mednarodnim humanitarnim pravom in mednarodnim pravom človekovih pravic. Mednarodno pravo vzpostavlja predvidljivost delovanja držav v mednarodnem prostoru ter s tem utrjuje zaupanje in mir. Slovenija se z ustavno deklarirano politiko zavzema za krepitev mehanizmov mirnega reševanja sporov in iskanja miru za konflikte in vojne v teku, vključno s podporo delovanju in spoštovanju mednarodnih sodišč in tribunalov ter uveljavljanju njihovih odločitev. Poseben poudarek bo posvečen boju proti nekaznovanosti in promociji Ljubljansko-haaške konvencije o mednarodnem sodelovanju pri preiskavah in pregonu genocida, hudodelstev zoper človečnost, vojnih hudodelstev in drugih mednarodnih hudodelstev.

1.3 VARNOST posameznika, družbe in države

Zavezništvo Nato, ustanovljeno na podlagi na skupnih vrednot, je ključni okvir za zagotavljanje nacionalne varnosti Slovenije ter temelje vropske varnosti in obrambe. V hitro spreminjajočem se svetu, dinamičnem varnostnem okolju z naraščajočo uporabo vojaške sile, vključujoč hibridne, kibernetске in druge vzvode sile, ob eroziji multilateralizma in na pravu temelječega svetovnega reda, ob ruski agresiji v suvereni državi, ki ruši evropsko varnostno arhitekturo, ob avtoritarnih grožnjah demokraciji ter ob naraščajoči nestabilnosti v južni soseščini in na globalni ravni ostaja Nato najučinkovitejša in najboljša oblika ter porok za zagotavljanje evropske in slovenske nacionalne varnosti in obrambe.

Slovenija bo svojo varnost še naprej zagotavljala tudi z bilateralnimi in multilateralnimi aktivnostmi v podporo krepitvi mednarodnega miru, varnosti in stabilnosti v soseščini, Evropi in svetu. Podpirala bo preventivno diplomacijo, mirno reševanje sporov in mediacijo ter sodelovala v mednarodnih vojaških in civilnih operacijah in misijah OZN, EU, Nata, Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) ter v drugih večnacionalnih okvirih, skladno z mandatom OZN. Podpirala bo režime za nadzor nad oborožitvijo, razorožitev in neširjenje orožij za množično uničevanje, miroljubno uporabo jedrske tehnologije, prepoved uporabe kemičnega in biološkega orožja ter učinkovit nadzor nad izvozom blaga z dvojno rabo in trgovino z orožjem.

Slovenija je verodostojna in zanesljiva zaveznica, ki prispeva svoj delež k skupni varnosti in obrambi. Nobena država si varnosti ne more zagotavljati sama. Zato si Slovenija še močneje prizadeva za izpolnjevanje zavez glede razvoja lastnih obrambnih zmogljivosti ter prispevka k skupni obrambi zaveznic in članic EU. Zavzema se za krepitev sodelovanja Nata z drugimi mednarodnimi organizacijami in partnerskimi državami. Podpira strateško partnerstvo Nata in EU ter njun enoten odziv na skupne izzive in grožnje. Zavzema se za krepitev skupne zunanje in varnostne politike EU ter evropskih obrambnih zmogljivosti. Prizadeva si za izvajanje Strateškega koncepta Nata in Strateškega kompasa EU.

Slovenija bo pri obravnavi varnostnih vprašanj tudi v prihodnje izhajala iz celovitega razumevanja varnosti, ki zajema tudi človekovo varnost, osredotočeno na posameznika in družbene skupine.

1.4 SOLIDARNOST za zmanjševanje neenakosti

Slovenija je zavezana krepitvi solidarnosti v mednarodni skupnosti, pri čemer sledi načelom trajnosti, pravičnosti in soodgovornosti. Načelo solidarnosti se izkazuje tudi z zagotavljanjem uradne razvojne in humanitarne pomoči, ki sledi zunanjepolitičnim ciljem, prednostnim nalogam in potrebam. Razvojno sodelovanje bo usmerjeno k doseganju trajnostnega razvoja, zmanjševanju globalnih neenakosti ter odpravi revščine, pri čemer bo Slovenija prednostno gradila partnerstva, ki omogočajo dolgoročne in trajnostne rešitve. Humanitarno delovanje bo temeljilo na hitrem, učinkovitem in predvidljivem odzivanju na humanitarne potrebe, pri čemer bo Slovenija spoštovala temeljna humanitarna načela in mednarodno humanitarno pravo. S tem namenom si bo prizadevala za trajnostno in predvidljivo financiranje ter povečevanje sredstev za uradno razvojno pomoč, pri čemer je njen cilj doseči usklajenost z mednarodnimi zavezami ter skladnost z Resolucijo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarni pomoči Republike Slovenije.

Ob upoštevanju nacionalnih, regionalnih in globalnih prizadevanj bo Slovenija svojo uradno razvojno pomoč usmerila v skladu z nacionalnimi prednostnimi področji in veljavnimi dokumenti, ki urejajo področje in ki temeljijo na mednarodnih zavezah, predvsem znotraj EU in OZN, in cilji trajnostnega razvoja. Pri svojem razvojnem delovanju bo dala še močnejši poudarek povezovanju dejavnosti na izbranih geografskih območjih in tematskih področjih – ob upoštevanju temeljnih razvojnih načel lastništva, učinkovitosti, vključujočih partnerstev in lokalizacije.

MZEZ bo kot nacionalni koordinator mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči okrepilo vladno medresorsko koordinacijo za zagotavljanje skladnosti razvojnega delovanja ter sodelovanja z izvedenci in domačimi in mednarodnimi partnerji. Posebno pozornost bo namenilo krepitvi zmogljivosti nevladnih ter drugih partnerskih organizacij in ustanov, ki izvajajo projekte razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči in jih je ustanovila Vlada Republike Slovenije.

Ministrstvo bo spodbujalo tesnejše sodelovanje z zasebnim sektorjem, ki lahko s svojo inovativnostjo, strokovnim znanjem, finančnimi sredstvi in ustvarjanjem trajnostnih delovnih mest bistveno prispeva k učinkovitosti razvojnega sodelovanja. Podpiralo bo razvoj javno-zasebnih partnerstev ter dialog med državo, nevladnimi organizacijami in zasebnim sektorjem za spodbujanje vključujočih in dolgoročnih trajnostnih razvojnih rešitev.

V luči globalnih trendov bo Slovenija posebno pozornost namenila prilagajanju podnebnim spremembam, prehranski preskrbljenosti, digitalni preobrazbi in vključevanju ranljivih skupin, vključno z ženskami in mladimi. Razvojne pobude bodo zasnovane z upoštevanjem medsektorskih pristopov, ki obravnavajo povezanost okoljskih, družbenih in gospodarskih izzivov.

Slovenija bo krepila sodelovanje z drugimi članicami EU, da bi zagotavljala skladnost zunanje politike EU na področju razvojnega sodelovanja, in si prizadevala za čim boljšo uporabo pristopa in znamčenja Ekipe Evropa, ki temelji na skupnem delovanju EU in njenih članic pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja.

2. SLOVENIJA V EVROPI

2.1 EVROPSKA DRŽAVA

Slovenija je umeščena na stičišče Srednje Evrope, Sredozemlja in Alp. Takšna identiteta s čezmejnimi, regionalnimi in drugimi povezavami ter s pomočjo človeških, političnih, gospodarskih, transportnih, kulturnih in drugih vezi določa evropsko in zunanjo politiko Slovenije.

Dobri odnosi s sosednjimi državami Avstrijo, Hrvaško, Italijo in Madžarsko so temelj in izhodišče uspešne zunanje politike. Soseščina je prostor dinamičnega gospodarskega sodelovanja ter kulturnih, znanstvenih in političnih vezi. Tu je življenje manjšin in narodnih skupnosti na obeh straneh meje pomemben element sodelovanja. Vežejo nas skupni interesi, kot so okoljska in prehranska vprašanja, kakovost gospodarskih, transportnih in energetskih povezav, kulturno sodelovanje ter varnostin stabilnost širše regije. Ob nadaljnjem spodbujanju medsosedskega dialoga in dobrososedskih odnosov bo Slovenija vztrajala pri reševanju odprtih vprašanj s sosedami ob polnem spoštovanju pravil mednarodnega prava.

Slovenija bo krepila stike s pripadniki slovenskih skupnosti v zamejstvu in po svetu. Prizadevala si bo, da bodo države, v katerih živijo slovenske manjšine, uresničevale svoje mednarodnopravne zaveze glede varstva manjšinskih pravic. Tako bo krepila tudi skupni kulturni in jezikovni prostor, ki se čedalje bolj povezuje tudi gospodarsko. MZEZ bo v sodelovanju z Uradom Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter pristojnimi ministrstvi še naprej posebno pozornost posvečalo ohranjanju slovenske identitete, zlasti z uporabo in učenjem slovenskega jezika ter krepitvijo gospodarskih vezi – s poudarkom na vključevanju in sodelovanju mladih.

Na bilateralni ravni bo nadalje nadgrajevala redn političen dialog in tvorno sodelovanje z vsemi članicami EU, pri čemer bo posebno pozornost namenjala tematskim interesnim skupinam za napredne rešitve. Poglobljala bo strateški partnerstvi z Nemčijo in Francijo, s katerima bo ohranjala tesen dialog o aktualnih zunanjepolitičnih vprašanjih in evropskih vsebinah ter si prizadevala za okrepljeno sodelovanje na gospodarskem in drugih področjih. Obenem gre za državi, ki sta motor povezovanja v EU in s katerima Slovenija deli sorodne poglede na številna področja delovanja EU.

Slovenija bo še naprej krepila politično in gospodarsko sodelovanje v Srednji Evropi – poleg neposredne soseščine tudi s Češko, Slovaško in Poljsko, pri čemer obstaja potencial za okrepljeno sodelovanje s temi državami tudi na področjih delovanja v EU, Zahodnega Balkana in Vzhodnega partnerstva ter ob različnih vrstah kriz in pri varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Zahodni Balkan je za slovensko zunanjo politiko prednostno območje. Krepitev demokracije ter politične in gospodarske stabilnosti, izboljšanje varnosti regije in rešitev odprtih vprašanj iz preteklosti, še zlasti vprašanj nasledstva nekdanje SFRJ, so v neposrednem slovenskem nacionalnem interesu. Slovenska diplomacija bo zato še naprej dejavna podpornica in spodbujevalka širitvene politike evropskih in čezatlantskih povezav. Slovenija bo odnose z državami regije oblikovala z dvostranskim sodelovanjem, procesi EU, razvojnimi partnerstvi ter mednarodnimi operacijami in misijami za zagotavljanje varnosti in stabilnosti, pa tudi s sodelovanjem v regionalnih pobudah, kot je Proces Brdo-Brijuni, in z aktivnostmi v mednarodnih organizacijah.

Slovenija bo prek EU in bilateralnih stikov posebno pozornost namenjala razvoju sodelovanja z državami Evropskega združenja za prosto trgovino (EFTA), s posebnim poudarkom na Švici, ki je ena pomembnejših gospodarskih partneric. Slovenija bo krepila interes za nadaljnji razvoj dobrih odnosov z Združenim kraljestvom kot stalno članico Varnostnega sveta OZN, zaveznico v Natu, članico G7 in G20 ter pomembno partnerico Slovenije na številnih področjih dvostranskega sodelovanja. Utrjevali se bodo dobri odnosi s Svetim sedežem. S Turčijo bo Slovenija nadaljevala poglobljen dialog, tudi na podlagi strateškega partnerstva. Slovenija podpira nove geostrateške pobude za vseevropski dialog demokratičnih držav, kot je Evropska politična skupnost.

Slovenija stremi k dejavni sredozemski zunanji politiki, temelječi na vsebinah modre in zelene ekonomije, prehranske in energetske varnosti kot tudi na geografskih danostih, dialogu med kulturami, vprašanih migracij in krepitvi odpornosti. Slovenija bo to politiko še bolj intenzivno izvajala v bilateralnih odnosih ter v povezavi devetih sredozemskih članic EU (MED9), Uniji za Sredozemlje in politikah EU do držav južnega sosedstva. Z nadaljnjo krepitvijo Evro-sredozemske univerze (EMUNI) bo dejavno prispevala k opolnomočenju mladih v dobrobit celotne regije.

Vzhodno partnerstvo je pomembna evropska regionalna platforma. Slovenija mu bo še naprej nudila bilateralno podporo na področju demokratičnih reform in krepitve vladavine prava. V luči evropske perspektive držav te regije bo še naprej podpirala prizadevanja civilne družbe in svobodnih medijev.

2.2 Zanesljiva partnerica v EVROPSKI UNIJI

Reševanje izzivov EU, kot so zagotavljanje konkurenčnosti gospodarstva, podnebne spremembe, migracije in širitev, zahteva vključenost različnih vsebinskih področij. MZEZ, ki je glavni koordinator evropskih zadev v državi, bo zato še okrepilo njihovo medresorsko koordinacijo. Cilj je, da Slovenija s kakovostno pripravljenimi stališči in usklajenim delovanjem uresničuje svoje interese v uniji.

Slovenija bo nadaljevala s prispevanjem k močni, povezani, varni, konkurenčni, vključujoči in solidarni EU, ki temelji na skupnih vrednotah demokracije kot načina življenja, človekovih pravic in vladavine prava ter živi kot družba, ki ne izključuje nikogar. Slovenija se zaveda, da se svet neprestano spreminja, z njim pa tudi EU. Zato bo še naprej aktivno sodelovala v notranji razpravi o reformah unije, ki vključuje tako institucionalne vidike kot vidik proračuna in politik EU, ter podpirala nadaljnjo krepitev vključevanja državljanov v oblikovanje politik EU in boljšo odzivnost EU na zunanje izzive.

Slovenija podpira nadaljnjo krepitev EU, saj lahko v okviru tesneje povezane unije v dobro svojih državljanov dodatno prispeva k reševanju evropskih in globalnih izzivov. Je odgovorna članica evrskega in schengenskega območja ter si bo prizadevala za njuno polno delovanje. Slovenija želi v EU s svojimi stališči in dejanji tvoriti jedro medsebojne povezanosti in napredka na podlagi temeljnih vrednot unije. Zavzema se za krepitev notranjega trga EU, konkurenčnosti evropskega gospodarstva in kohezije, za učinkovito upravljanje migracijskih tokov, trajnostne rešitve, energetske in prehranske varnost ter za pravičen zeleni prehod in digitalno preobrazbo – za odprto strateško avtonomijo, odgovornost in povečanje zmogljivosti ter ob upoštevanju načel solidarnosti in vključenosti. Pri svojem delovanju se bo Slovenija na podlagi sorodnih interesov povezovala s podobno mislečimi članicami EU.

Slovenija podpira širitev EU in obravnavo širitvenega procesa kot transformacijskega vzvoda in geopolitičnega orodja za krepitev evropskih vrednot, napredka in blaginje ter za doseganje varnosti in stabilnosti celotne Evrope. Širitvena politika unije, tudi kot orodje širitve lastnega geostrateškega vpliva, mora biti verodostojna. Zato se Slovenija zavzema za pravočasno pripravo vseh – tako EU pri potrebnih notranjih spremembah kot kandidatki pri izpolnjevanju pogojev. Slovenija podpira nadaljnje odpiranje pristopnih pogajanj EU tudi z drugimi kandidatkami, pri čemer Zahodni Balkan tudi tukaj ostaja prednostno območje delovanja slovenske evropske in zunanje politike ter razvojnega sodelovanja.

Za povečevanje in utrjevanje vloge EU kot globalnega akterja potrebujemo robustno, zmogljivo in odporno unijo. EU razpolaga z enkratno mešanico mehke moči in te vzvode mora prenesti tudi v geopolitično moč. Razviti bo morala tudi trdo moč in vlagati v strateško odpornost na vseh področjih. Zato bo Slovenija podpirala nadaljnjo krepitev skupnih politik, njihovo boljše povezovanje z zunanjim delovanjem EU in večjo učinkovitost skupne zunanje, varnostne in obrambne politike EU ter stalnega strukturnega sodelovanja (PESCO). Samo močna in učinkovita EU bo lahko globalni akter, zmožen braniti lastne vrednote, vstopati v globalne verige vrednosti ter zastopati in ščititi interese držav članic.

2.3 Verodostojna zaveznica in del strateškega ČEZATLANTSKEGA PARTNERSTVA

Trdni čezatlantski odnosi predstavljajo strateški varnostno-politični temelj Slovenije in Evrope ter so ključnega pomena za učinkovito delovanje politične in varnostne dimenzije Nata. Čezatlantska vez se utrjuje tudi skozi bilateralne odnose med zaveznicami ter skozi odnose EU – ZDA in EU – Kanada. EU in Nato sta ključna strateška partnerja.

Čezatlantsko zavezništvo, ki predstavlja okvir političnega, varnostnega, obrambnega, vojaškega in tudi gospodarskega sodelovanja zaveznic, dobiva poseben pomen v multipolarnem svetu tekmovanja velikih igralcev ter novih in nastajajočih sil. Sodelovanje v Natu predstavlja steber zavzemanja za skupne vrednote ter pomeni več varnosti in predvidljivosti – ob skupnih prizadevanjih za promocijo multilateralizma in mednarodnega prava ter demokracije, vladavine prava in človekovih pravic in svoboščin. Zato Nato ostaja ključni temelj evropske in slovenske varnosti in obrambe.

Razvoj dobrih prijateljskih, partnerskih in zavezniških odnosov z Združenimi državami Amerike (ZDA), ki so strateškega pomena, sodi med prednostne naloge slovenske zunanje politike. Slovenija krepi te odnose z delovanjem v Natu, EU in dvostranskih mehanizmih, kot je strateški dialog. Tudi znotraj te platforme si bo Slovenija prizadevala za razvoj novih oblik bilateralnega sodelovanja, tudi na področjih gospodarstva, znanosti, tehnologije in inovacij.

Kanada je pomembna čezatlantska zaveznica. Odnosi z njo temeljijo na strateškem partnerskem sodelovanju, tako bilateralno kot v okviru EU in Nata ter mednarodnih organizacij in pobud.

Za stabilnost evropske celine in človekovo varnost so poleg EU in Nata pomembne tudi regionalne organizacije, kot je OVSE. V njih bo Slovenija še naprej nastopala kot podpornica dialoga in sodelovanja, nedotakljivosti meja in ozemeljske celovitosti, spoštovanja človekovih pravic in svoboščin ter mirnega reševanja sporov. Na teh vrednotah bo Slovenija vztrajala v primeru kakršnekoli prenove varnostno-politične arhitekture.

3. SLOVENIJA V SVETU: globalni IZZIVI

Svet se sooča s številnimi izzivi, ki so skupni vsem in jih nobena država ni zmožna reševati sama. Trojna planetarna kriza – podnebne spremembe, izguba biotske raznovrstnosti in onesnaževanje – pogloblja globalno neenakost, pospešuje migracijske pritiske, povečuje varnostna tveganja ter ogroža kakovost življenja sedanjih in predvsem prihodnjih generacij. Tehnološki napredek je hitrejši od poskusov regulacije, dezinformacijske kampanje dobivajo nove razsežnosti, razlike med državami se povečujejo, narašča število novih akterjev z vplivom v mednarodnem prostoru. Demografski dejavniki, zdravstvene grožnje, onesnaževanje okolja, nova varnostna tveganja, globalna soodvisnost, naraščajoč razvojni razkorak in grožnje demokraciji so vprašanja obstanka človeštva.

Temeljni izziv mednarodne skupnosti je izrivanje multilateralizma na račun čedalje bolj prisotne multipolarnosti, s katero se povečujejo pritiski na liberalno-demokratske vrednote in institucionalne ureditve. Naraščajo populizem in avtorske težnje. Slovenija išče rešitve za lastne in globalne varnostne in gospodarske potrebe znotraj evropskih, čezatlantskih in drugih multilateralnih organizacij in skupin podobno mislečih držav, skladno s svojimi interesi, vrednotami in načeli, ki jih bo še naprej zastopala tudi v bilateralnih odnosih.

3. 1. Geografski izzivi

Svet postaja vedno bolj kompleksen, nepredvidljiv in soodvisen. Svetovni red, kakršen je bil po drugi svetovni vojni ustvarjen in utemeljen na pravilih, se kruši. Slovenija obsoja vsakršno kršitev Ustanovne listine OZN.

Tako kršitev predstavlja tudi agresija Ruske federacije v Ukrajini, ki neposredno ogroža evropsko in globalno varnost. Ruska federacija nosi odgovornost za končanje agresije in za umik z ozemlja suverene države. Slovenija bo še naprej podpirala prizadevanja, da se čim prej doseže trajen in pravičen mir, ki ga bo Ukrajina sprejela, temeljil pa bo na mednarodnem pravu in razlikovanju med agresorjem in žrtvijo.

Grožnja mednarodnemu miru in varnosti z neposrednim vplivom na evropsko celino so tudi razmere na Bližnjem vzhodu. Slovenija bo nadaljevala pomoč palestinskemu ljudstvu in si bo z aktivnostmi na bilateralni ravni, znotraj EU, OZN in v drugih povezavah prizadevala za uveljavitev rešitve dveh držav, kar je edino zagotovilo za mir, varnost, stabilnost in sožitje za prebivalce Izraela in Palestine ter širše regije. Slovenija bo prav tako opozarjala na odgovornost Izraela za končanje vojne v Gazi ter ga pozivala k spoštovanju načel mednarodnega prava in uresničevanju relevantnih resolucij OZN.

Narašča tudi število drugih konfliktov – ti niso več značilni le za manj razvite dele sveta. Slovenija se zaveda dolgoročnih negativnih posledic vojn in konfliktov, ki vodijo v hude kršitve človekovih pravic in mednarodnega prava ter v humanitarne katastrofe. Posebej je treba opozoriti na dolgotrajne in zamrznjene konflikte.

Slovenija se bo zavzemala, da bodo trgovinska menjava in gospodarski odnosi s Kitajsko uravnoteženi, vzajemni in v obojestransko korist. Naš odnos do Kitajske mora biti večplasten, saj gre za državo, ki je obenem naš partner in tekmeč. Naši odnosi morajo tako temeljiti na uravnoteženemu sodelovanju, recipročnosti, boju proti podnebnim spremembam v skladu z mednarodno sprejetimi dokumenti in spoštovanju pravil mednarodnega pravnega reda, predvsem pa je potrebno zagotoviti večjo odpornost zoper varnostne in kibernetične izzive, ki prihajajo iz Kitajske.

Azijsko-pacifiška regija je najhitreje napredujoča regija, ki zaradi gospodarskih priložnosti na eni strani in povečanih geopolitičnih tveganj na drugi terja okrepljeno pozornost slovenske zunanje politike. Slovenija si bo prizadevala za krepitev trgovinskega in znanstveno- tehnološkega sodelovanja, povezljivosti, digitalnih partnerstev in kulture, tako bilateralno kot prek regionalnih organizacij, tudi z večjo prisotnostjo v regiji.

V državah Srednje Azije bo MZEZ podpiralo interese Slovenije in slovenskega gospodarstva za krepitev gospodarskega, energetskega in drugega sodelovanja. Med hitro napredujočimi regijami izstopajo tudi zalivske države in druge države arabskega sveta. Ob upoštevanju nacionalnega interesa bo Slovenija poglobljala gospodarske in druge stike s temi državami za pridobivanje novih partnerjev na tematskih prednostnih področjih, za odpiranje novih trgov in prenos znanj. Slovenska diplomacija bo spodbujala sodelovanje na političnem, razvojnem, gospodarskem, kulturnem, raziskovalnem in drugih področjih tudi z državami Afrike ter Latinske Amerike in Karibov.

V bilateralnih odnosih bo še posebej osredotočena na ključne regionalne voditeljice, med katerimi so Argentina, Avstralija, Brazilija, Indija, Indonezija, Japonska, Južna Afrika, Republika Koreja in Mehika.

Poleg bilateralnih stikov ostaja pomembno sodelovanje v okviru partnerskih politik EU in v multilateralnih forumih. Ob tem bo Slovenija izkoristila že navezane stike ter obstoječe projekte, ki jih bo nadgradila z izkušnjami iz obeh mandatov nestalnega sedeža v Varnostnem svetu OZN in drugimi multilateralnimi aktivnostmi. Sklepanje učinkovitih partnerstev, ki bodo temeljila na skupnih vrednotah in interesih, enakopravnosti in dialogu, bo v prihodnosti izjemnega pomena.

Na globalno dogajanje vplivajo tudi institucionalni premiki, kot so neformalne večstranske povezave s svojim vplivom in potenciali za širitev (G7, G20, BRICS+), zato bo Slovenija več pozornosti namenjala tudi tem trendom.

3.2. Tematski izzivi

V svetu naraščajo nepredvidljivost in grožnje. Nekatere so nove, druge že znane, a v hibridni obliki ogrožajo na drugačen, prenovljen način. Ob tem je nepojmljivo, da ostaja grožnja konvencionalne vojne v Evropi aktualna tudi v 21. stoletju. Terorizem predstavlja asimetrično grožnjo varnosti. Varnost tako postaja glavni izziv in je pomembna za vse segmente družbenega življenja. Zunanja politika se z vrednoto varnosti in zagotavljanjem človekovega dostojanstva srečuje na najrazličnejših področjih, kot so vojaške in hibridne grožnje, okoljska in podnebna varnost, naravne in druge nesreče, prehranska, človekova, finančna, zdravstvena, kibernetika, energetska, tehnološka in infrastrukturna varnost ter drugi segmenti varnosti, tudi varnost pod morsko gladino, v zraku, na skrajnem severu in jugu, v kibernetičnem prostoru in v vesolju.

Svojo varnost in prispevek k varnosti v svetu Slovenija zagotavlja s članstvom v Natu in EU ter z bilateralnimi in multilateralnimi dejavnostmi v podporo krepitvi mednarodnega miru, varnosti in stabilnosti. Slovenija vidi mednarodno varnost v obnovi zaveze držav k miru in varnosti, spoštovanju mednarodnih zavez, dogovorov in mednarodnega prava, varovanju človekovih pravic in zmanjševanju razlik. Še naprej bo zagovarjala mednarodne režime za nadzor nad oborožitvijo, razoroževanje in neširjenje orožja za množično uničevanje ter konvencionalnega orožja. Ob naraščajočem številu oboroženih spopadov in kriz v svetu bo naša država dosledno podpirala dejavnosti za preprečevanje konfliktov, mirno reševanje sporov in mediacijo ter zagotavljala podporo in sodelovala v mednarodnih vojaških in civilnih operacijah in misijah OZN, EU, Nata in OVSE ter v drugih večnacionalnih okvirih, skladno z mandatom OZN.

Poseben izziv predstavljajo migracije, ki potrebujejo ustrezno upravljanje na podlagi sodelovanja med ciljnimi, tranzitnimi in izvornimi državami. Ob upoštevanju nacionalnega interesa Slovenija glede migracij zagovarja varen in human pristop ter sodelovanje za trajnostne rešitve v duhu povezovanja razvoja, odpornosti in varovanja človekovih pravic ter dostojanstva. Zavzema se za obravnavo in odpravo vzrokov migracij, preprečevanje nedovoljenih migracij, omogočanje varnih, urejenih in odgovornih migracij ter mobilnost ljudi, učinkovito upravljanje meja, sodelovanje pri vračanju in reintegraciji migrantov, za uveljavljanje strpnosti ter preprečevanje politike sovraštva, izkoriščanja ljudi in nezakonite trgovine z njimi.

Prehranska in energetska varnost postajata vse pomembnejša dejavnika mednarodnega miru in varnosti oziroma vzroka in posledici nestabilnosti in neurejenih migracij. Z naraščajočimi napetostmi v svetu se ti izzivi povečujejo. Na bilateralni ravni in na ravni EU si Slovenija prizadeva za večjo samozadostnost ter strateško diverzifikacijo prehranskih in energetskih virov partnerskih držav. Dobava teh virov postaja del koncepta odpornosti, ki državi zagotavlja najširši okvir varnosti, tudi s skupnimi prizadevanji v multilateralnih okvirih, na primer na področju zdravja. Pandemični šok ob covidu-19 je v ospredje postavil pomen krepitve globalnega zdravja, pomen sodelovanja in solidarnosti ter pravočasno pripravo na prihodnje zdravstvene krize – od proizvodnih verig zdravil in medicinske opreme do vlaganj v znanost in raziskave za prihodnje izzive. Slovenija bo še naprej sodelovala na multilateralni ravni, spodbujala globalno politično voljo ter krepila partnerstva in solidarnost.

Za slovensko gospodarstvo ostaja trg EU najpomembnejše geografsko območje. Z rastjo interesa podjetij za delovanje na oddaljenih trgih raste tudi njihov interes za pomoč gospodarske diplomacije. V skladu z interesi slovenskega gospodarstva se bo krepil ekosistem internacionalizacije v Sloveniji, z njim pa tudi prisotnost na trgih, ki se jim napovedujejo najvišje rasti. Za Slovenijo kot izvozno usmerjeno državo je mednarodno gospodarsko povezovanje ključnega pomena. Pri tem MZEU sodeluje z ministrstvom, pristojnim za gospodarstvo, in sicer predvsem pri promociji slovenskega gospodarstva in turizma, pri podpori gospodarstvu na tujih trgih in pri vključevanju v globalne dobavne in vrednostne verige. V mednarodni trgovini se Slovenija zavzema za uravnoteženo, pravično, predvidljivo in na pravih temelječo trgovinsko politiko s posodobljeno Svetovno trgovinsko organizacijo (WTO) v osrednji vlogi (WTO), pri čemer je poudarek na trajnosti in odprtih trgih ter na učinkovitih sinergijah in koherentnih odločitvah. Z gospodarsko diplomacijo MZEU udejanja gospodarske, finančne in razvojne interese Slovenije in njenih gospodarskih subjektov ter znamenjeslovenskih dosežkov, poleg tega pa obvešča o gospodarskih, turističnih, investicijskih in drugih gospodarskih priložnostih in vsestranskem razvoju v državah potencialnega gospodarskega interesa.

Slovenija bo še naprej krepila vlogo v Organizaciji za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), ki pripravlja analize politik, ponuja priporočila za gospodarski in družbeni napredek ter je aktivna pri iskanju odgovorov na nove izzive. Članstvo v OECD Sloveniji nudi dodatne priložnosti za krepitev odnosov z najrazvitejšimi državami in ključnimi gospodarskimi akterji na globalni ravni.

Slovenska diplomacija pozornost namenja zlasti podpori uravnoteženemu gospodarskemu in družbenemu prehodu v trajnostno družbo, učinkovitejšemu obvladovanju podnebne krize, varstvu okolja, vključno z vodo in drugimi naravnimi viri ter ohranjanju biotske raznovrstnosti in preprečevanju degradacije naravnih ekosistemov. Podnebne spremembe in prekomerna raba naravnih virov ogrožata gospodarski in družbeni razvoj ter prinašata varnostne izzive. Slovenija bo posebno pozornost namenila podnebni diplomaciji in aktivnostim v sklopu mednarodnih podnebnih pogajanj (COP), pri čemer poudarja nujnost preprečevanja negativnih učinkov trojne planetarne krize – podnebnih sprememb, izgube biotske raznovrstnosti in onesnaževanja – in tako potrjuje zavezo za doseganje ciljev Agende 2030.

V tem kontekstu si bo Slovenija kot pobudnica resolucije OZN o pravici do čistega, zdravega in trajnostnega okolja prizadevala za njeno nadaljnje uveljavljanje in udeležanje. Prispevati želi k pravičnemu in uravnoteženemu zelenemu prehodu tudi za najmanj razvite države, ki najpogosteje čutijo posledice trojne planetarne krize.

Slovenija je že vrsto let ena bolj dejavnih držav na področju vodne diplomacije. MZEZ si prizadeva za večje zavedanje o pomenu varne oskrbe z vodo za mir, trajnostni razvoj, okolje in podnebno ukrepanje ob poudarjanju prednosti učinkovitega čezmejnega vodnega sodelovanja. V skrbi za ohranjanje biotske raznovrstnosti in prehranske varnosti Slovenija poudarja pomen oprasovalcev in svetovni dan čebel. Na tem področju spodbuja najširše mednarodno sodelovanje in prenos znanja državam v razvoju. Na vseh teh področjih posebno pozornost posveča opolnomočenju žensk in ranljivih družbenih skupin.

Slovenija spremlja trende digitalnega in tehnološkega razvoja. Zagovarja na posameznika osredotočen pristop pri uporabi in razvoju novih tehnologij in digitalnih kompetenc ter prost dostop do svetovnega spleta in digitalnih orodij. Zavzema se za odpravo digitalne vrzeli in polno vključenost vseh v digitalno družbo. Dejavnost je pri varovanju človekovih pravic v digitalnem in kibernetičnem prostoru in se zavzema za etične standarde in odgovorno ravnanje na področju umetne inteligence. Ob tem ostaja pomembno sodelovanje in promocija Mednarodnega raziskovalnega centra za umetno inteligenco pod okriljem Unesca (IRCAI), ki ga gosti Slovenija.

Da bi Slovenija lahko uspešno stopala v korak z aktualnimi trendi, potrebuje učinkovito znanstveno diplomacijo. Naraščata namreč potreba po zanesljivih informacijah in preverljivem znanju, ki temelji na dokazih, ter število tem, ki v zunanjo politiko vnašajo nujno po strokovnih znanjih. Gre za neposredno podporo diplomaciji skozi znanost in za spodbujanje mednarodnega sodelovanja na področju znanosti, vključno z dobrimi praksami povezovanja znanosti z gospodarstvom. Slovenija se zavzema za etičnost raziskav in uporabe doseganj na vseh znanstvenih in tehničnih področjih. Odličnost dosežkov slovenskega znanja, ki tudi z uporabo v gospodarstvu prispevajo k višji dodani vrednosti, se promovira skozi izobraževalni sistem, znanstvene ustanove in ugled Slovenije.

Uspešna zunanja politika uporablja orodja javne diplomacije in strateškega komuniciranja kot pomembne vzvode mehke moči države za doseganje prepoznavnosti v svetu. Z javno diplomacijo Slovenija svetu predstavlja ne le svojo podobo, vrednote in dejavnosti, temveč dosega tudi zastavljene zunanjepolitične cilje. Nujna je učinkovita in kredibilna komunikacija z javnostjo za boljše razumevanje zunanje politike in diplomatske dejavnosti, za večjo osveščenost in s tem večjo pripravljenost ter razumevanje dogajanj v svetu. V poplavi informacij in dezinformacij je agilna javna diplomacija velikega pomena.

V ta okvir sodi tudi znamčenje slovenske zunanje politike. Strateški forum Bled (BSF) je najvidnejši in mednarodno prepoznan zunanjepolitični projekt Slovenije in slovenske diplomacije. Je pomembno orodje javne diplomacije ter regionalna in mednarodna referenčna točka za razpravo o aktualnih globalnih temah. MZEZ krepi vidnost slovenskega razvojnega sodelovanja ter nudi podporo ustanovam in organizacijam, ki promovirajo Slovenijo in njene dosežke v svetu, kot so ITF – Ustanova za krepitev človekove varnosti (ITF), Center za evropsko perspektivo (CEP), Center za izobraževanje in usposabljanje za sodelovanje v mirovni operaciji in misijah (POTC), Center za mednarodno sodelovanje in razvoj (CMSR), Center za odličnost financ (CEF) in Mednarodni center za promocijo podjetij (ICPE). Za širjenje in poglobljanje partnerstev, znanja in prepoznavnosti organizira MZEZ mednarodne konference, kot so Dan Afrike, Dnevi Latinske Amerike in Karibov ter Slovenski razvojni dnevi.

Zaščita interesov slovenskih državljanov je ena ključnih nalog slovenske diplomacije. Konzularne storitve sodijo med najpomembnejše dejavnosti MZEZ in ima najbolj neposredne učinke za slovenske državljane in podjetja, ki te storitve potrebujejo v tujini. MZEZ se še posebej posveča zagotavljanju večje dostopnosti konzularnih storitev ter zaščite v nujnih konzularnih primerih in kriznih razmerah. Pri reševanju in zaščiti slovenskih državljanov se MZEZ sooča z vse zahtevnejšimi izzivi in krizami globalnega značaja, čemur se mora ustrezno prilagajati, tudi s posodabljanjem pristopov in vzpostavljanjem dodatnih mehanizmov ter z medsebojno pomočjo v okviru EU.

Konzularne storitve so ključne tudi za slovenske zdomske in izseljenske skupnosti. Pri zagotavljanju konzularne pomoči je prav tako pomembno delovanje slovenskih častnih konzulov v tujini v skladu s prakso in pravili. Častni konzuli so s svojim ugledom, stiki in poznavanjem lokalnega okolja tudi pomemben del slovenske gospodarske, kulturne, znanstvene in javne diplomacije.

Še posebej velik pomen za povezovanje s slovenskimi skupnostmi v zamejstvu in po svetu imata slovenski jezik in kultura, ki sta bistven del slovenske identitete in naše ustvarjalne moči. Kultura predstavlja eno pomembnejših moči zunanje politike, saj krepi mednarodno prepoznavnost ustvarjalne odličnosti države, odpira vrata in povezuje svet. Mednarodne odnose na področju kulture in kulturno diplomacijo MZEZ izvaja v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za kulturo, pri čemer sta cilja krepitev mednarodnega sodelovanja na področju kulture ter prepoznavnost slovenskih pobud in stališč s področja kulture na ravni EU in v mednarodnih organizacijah. Ministrstvi sodelujeta pri promociji slovenskega jezika, krepitvi slovenskega kulturnega in ustvarjalnega sektorja ter predstavljanju bogastva slovenske snovne in nesnovne kulturne dediščine ter ustvarjalnosti v tujini. Kultura s spodbujanjem participativnega pristopa predstavlja socialno vezivo skupnosti, spodbuja demokratične procese in dialog med kulturami ter prispeva h gospodarskemu napredku.

4. ZNANJE za sodobno diplomacijo

Diplomacija je v službi nacionalnih interesov, državljanov in države. Diplomacija ni v službi političnih strank, podjetij in korporacij ter interesnih skupin in parcialnih interesov. Republika Slovenija v mednarodnih odnosih deluje kot celota, zato morajo vsi deležniki delovati dosledno in usklajeno. MZEZ si bo v skladu z zakonodajo še naprej prizadevalo za usklajenost slovenske zunanje in evropske politike vseh državnih in vladnih organov. Pri tem so ključni dobro medresorsko sodelovanje, tekoč pretok informacij in učinkovito oblikovanje stališč.

Slovenska zunanja politika želi biti še bolj vključujoča. Enotnost in vključenost krepi uveljavljanje nacionalnega interesa pri pomembnih temah v mednarodnih odnosih, zato je zaželeno čim širše politično in družbeno soglasje. MZEZ se bo o pomembnih zunanjepolitičnih dejavnostih posvetovalo z zainteresirano strokovno javnostjo, nevladnimi organizacijami ter političnimi, akademskimi in gospodarskimi subjekti in v ta namen pripravljalo tematske posvete in konference. MZEZ za oblikovanje in izvajanje nalog uporablja nekatere namenske instrumente, kot so strateški in strokovni sveti ter posebni odposlanci. Ohranjalo bo tudi redni dialog s civilno družbo. Prav tako si bo prizadevalo za kakovostno obveščenost javnosti o zunanjepolitičnih in diplomatskih aktivnostih in prednostnih nalogah Slovenije.

Za odličnost v diplomaciji je potrebno stalno izobraževanje, ki ga med drugim izvaja Diplomatska akademija MZEZ, tudi v sodelovanju z drugimi izobraževalnimi ustanovami doma in v tujini. Prav tako sodobna in v prihodnost usmerjena diplomacija zahteva in uporablja inovativne pristope in načine dela, kot so strateško predvidevanje, specializacija diplomacije in uporaba novih tehnologij.

MZEZ bo krepilo razvoj kariernega in profesionalnega sistema zaposlenih na podlagi rezultatov dela, znanja in sposobnosti ter rednega zaposlovanja usposobljenih sodelavcev, predvsem mladih. Dosledno bo spoštovalo predpise ter upoštevalo enake možnosti, enakost spolov in prepoved vsakršne diskriminacije zaposlenih, izvajalo politiko ničelne tolerance do vsake vrste nasilja in nadlegovanja na delovnem mestu in si bo, s ciljem biti družbeno odgovoren in družini prijazen delodajalec, prizadevalo za oblikovanje vključujočega, spodbudnega in ustvarjalnega delovnega okolja za vse zaposlene. Nadaljevalo bo sodelovanje s subjekti sindikalnega in poklicnega povezovanja, tudi na mednarodni ravni.

Naraščajoča soodvisnost in kompleksnost sveta bo zahtevala okrepljen odziv slovenske diplomacije. MZEZ si bo prizadevalo za zagotavljanje primerne, stabilne, ciljne in učinkovitega financiranja delovanja ministrstva ter mreže diplomatskih predstavništva in konzulatov po svetu. Za delovanje in razvoj učinkovite slovenske diplomacije bo država zagotavljala dolgoročne zadostne, stabilne in predvidljive kadrovske, finančne in materialne vire ter infrastrukturo. To vključuje zagotavljanje sredstev za izvajanje vseh diplomatskih nalog ter stalno posodabljanje opreme in osnovnih sredstev, skladno z načeli zelenega prehoda, vlaganje v kadre, širitev diplomatske mreže in podporo zunanjepolitičnim usmeritvam z različnimi prispevki na podlagi slovenskih strateških, varnostnih, političnih, okoljskih, gospodarskih in kulturnih interesov.

5. Naši ODZIVI

Za ustrezen odziv na kompleksnost sveta in številne izzive je potreben celosten pristop, ki bo varnostna vprašanja učinkovito povezal z drugimi dejavnostmi in orodji slovenske zunanje politike. Zato je Slovenija v prizadevanju za uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja odločena konstruktivno sodelovati v bilateralnih in multilateralnih okvirih na temelju vrednot in načel iz tega dokumenta, ob hkratni krepitvi svojega ugleda, prepoznavnosti, varovanja nacionalnih interesov in globalne konkurenčnosti.

Slovenija si bo torej prizadevala za:

VARNOST, STABILNOST IN MIR

Slovenija bo svoj prispevek k lastni varnosti in obrambi ter varnosti v svetu zagotavljala skozi članstvo v OZN, EU in Natu ter z bilateralnimi in multilateralnimi dejavnostmi v podporo krepitvi miru in stabilnosti v Evropi in v svetu. Zato bo še naprej podpirala poglobljanje, širitev in povečano globalno vlogo EU ter kredibilno delovala v Natu. Bo aktivna članica mednarodne skupnosti, vključno s prizadevanji v okviru OZN. V hitro spreminjajočem se varnostnem okolju bo posebno pozornost namenjala klasičnim in novejšim varnostnim izzivom, kot so vojne in krizna žarišča, terorizem in nasilni ekstremizem, organizirani kriminal, kibernetike in hibridne grožnje, degradacija okolja, ogrožanje biotske raznovrstnosti, prehranska, vodna in podnebna varnost, jedrska varnost ter zloraba umetne inteligence in drugih novih tehnologij.

Bilateralno in v mednarodnih organizacijah bo zagovarjala in zagotavljala nadaljevanje podpore Ukrajini, dokler bo to potrebno, tako pri končanju vojne in vzpostavljanju pravičnega miru kot z dolgoročnim vsestranskim angažmajem pri njeni obnovi, vključno z njeno evropsko in evroatlantsko perspektivo. Nadaljevala bo pomoč palestinskemu ljudstvu ter si v bilateralnih stikih, znotraj EU in OZN ter v drugih mednarodnih povezavah še naprej prizadevala za uveljavitev rešitve dveh držav, ki je edino zagotovilo za mir, varnost, stabilnost in sožitje za prebivalce Izraela in Palestine ter širšega Bližnjega vzhoda. Pozorna bo tudi na druge mednarodne krize in konflikte in se bo nanje ustrezno odzivala, pri čemer bo glavno vodilo spoštovanje mednarodnega prava, človekovih pravic in svoboščin, vrednot demokracije ter vladavine prava.

UČINKOVITO GOSPODARSKO DIPLOMACIJO

Gospodarska diplomacija ostaja eno prednostnih področij slovenske zunanje politike. Slovenija bo posebno pozornost namenjala novim gospodarskim področjem in priložnostim, kot so nove in napredne tehnologije, prehranska in energetska varnost, vključno s strateško diverzifikacijo energetskih virov, kibernetika varnost, pravični zeleni prehod, vključno z digitalnim prehodom, krožno gospodarstvo, vesoljske tehnologije, zdravstvena in obrambna industrija. Prednostna naloga bo tudi zagotavljanje ustrezne vključenosti Slovenije v globalne verige vrednosti. Ena najpomembnejših nalog gospodarske diplomacije bo krepitev strateškega prometnega in logističnega položaja Slovenije, predvsem prek Luke Koper in vseevropskih transportnih koridorjev ter z izboljševanjem povezljivosti, tudi z vzpostavitvijo novih letalskih povezav. Ekosistem gospodarske diplomacije se bo krepil z delovanjem Sveta za internacionalizacijo in drugih relevantnih deležnikov.

URAVNOTEŽEN ZELEN IN DIGITALNI PREHOD

Slovenija bo v svoji vodni, podnebni in digitalni diplomaciji posebno pozornost namenila vodni in podnebni varnosti, blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju nanje, vključno z zelenim energetske in digitalnim prehodom. Hkrati bo opozarjala na prepletenost z vidiki, kot so človekove pravice, odpravljanje neenakosti, razvoj in izobraževanje ter vključevanje in opolnomočenje žensk in deklic ter ranljivih družbenih skupin. Kot zanesljiva partnerica v mednarodni skupnosti si bo Slovenija prizadevala za zagotavljanje sredstev za izvajanje Pariškega sporazuma, vključno s financiranjem blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje v državah v razvoju, prenosom tehnologij ter krepitvijo zmogljivosti in odpornosti. Še naprej bo podpirala politike za obvladovanje tveganja suše ter iskala sinergije med politikami dezertifikacije in prilagajanja na podnebne spremembe. Utrjevala bo vlogo ene najaktivnejših držav na področjih vodne diplomacije ter ozaveščanja o pomenu zaščite čebel in drugih opraševalcev v prizadevanjih za biotsko raznovrstnost in učinkovito rabo naravnih virov. Pri razvoju in uporabi novih tehnologij ter dostopu do njih bo pristop osredotočen na človeka, zlasti zaradi zmanjševanja razvojne vrzeli.

PARTNERSTVA ZA VEČJO ODPORNOST

Slovenija bo sklepala in krepila učinkovita partnerstva, ki bodo temeljila na skupnih interesih, medsebojnem spoštovanju in enakopravnem dialogu. Takšna širitev partnerstev v mednarodni skupnosti povečuje odpornost in varnost Slovenije ter omogoča vpetost v aktualne trende in soodločanje o prihodnosti. Svojo verodostojnost v mednarodni skupnosti bo v duhu solidarnosti in soodgovornosti nadgradila tudi s partnerstvi z državami v razvoju in z najmanj razvitimi državami.

PREGLEDNOST IN ZNAMČENJE SLOVENSKE DIPLOMACIJE

Prepoznavnost v svetu je pomembna naložba, saj je ugled države v svetu pomemben element njene moči. Slovenija si bo prizadevala za kakovostno obveščanje o svojih zunanjepolitičnih in diplomatskih aktivnostih in prednostnih področjih ter s tem s pomočjo javne diplomacije vzpostavila okvir pristopov za strateško transparentnost. MZEZ bo s svojimi partnerji še okrepilo BSF, da se bo utrdil kot vidna, močna in vplivna mednarodno prepoznavna znamka, ki naj bi od organizacije letnega dogodka na visoki ravni postala platforma BSF – konceptualno mislišče, ki deluje skozi vse leto.

SKRB ZA SLOVENSKE DRŽAVLJANE IN SLOVENCE ZUNAJ SLOVENIJE

V okviru dejavnosti MZEZ imajo najbolj neposredne učinke za slovenske državljane konzularne storitve. MZEZ bo odličnost na tem področju redno nadgrajevalo, tudi s sodobnimi tehnološkimi rešitvami. Poleg tega bo za slovenske državljane, ki živijo zunaj Slovenije, ter za Slovence v zamejstvu in po svetu pomagalo krepiti vezi z matično domovino prek jezikovnih, kulturnih, znanstvenih in drugih oblik sodelovanja.

ODLIČNOST SLOVENSKE DIPLOMACIJE

Slovenija se bo v svojem zunanjepolitičnem delovanju odločno zavzemala za dosežene vrednote in trajnostni način življenja. Za to bodo potrebni okrepljene dejavnosti in strokovna znanja za sooblikovanje trendov, kakovostno strateško načrtovanje in predvidevanje ter učinkovito mednarodno povezovanje. MZEZ si bo prizadevalo za stalno posodabljanje orodij in oblikovanje namenskih instrumentov, za vzpostavitev vključujočega, spodbudnega in ustvarjalnega delovnega okolja in za ustrezna vlaganja v človeške vire.

SLOVENIJA BO:

zagotavljala kredibilen prispevek k mednarodni varnosti v okviru članstva v OZN, EU in Natu ter z bilateralnimi in multilateralnimi prizadevanji v podporo krepitvi miru, stabilnosti in doseganju ciljev trajnostnega razvoja;

razvijala mednarodna partnerstva za večjo odpornost v podporo vrednotam, na podlagi katerih je nastala, z vključujočo, odgovorno in solidarno zunanjo politiko, ob polnem spoštovanju mednarodnega prava;

krepi mednarodno razvojno sodelovanje za spodbujanje trajnostnega razvoja in zmanjševanje neenakosti – s poudarkom na podpori najmanj razvitim državam in ranljivim skupinam. Učinkovito se bo odzivala na humanitarne krize, ki so posledica konfliktov, podnebnih sprememb ali naravnih nesreč;

z gospodarsko diplomacijo krepi svoj strateški položaj, spodbujala zeleni prehod in s predvidljivimi vrednostnimi verigami zagotavlja varnost dobav;

krepi mednarodni prispevek k pravičnemu in uravnoveženemu zelenemu in digitalnemu prehodu – tudi z aktivno digitalno, podnebno, okoljsko in vodno diplomacijo;

ohranja skrb za slovenske državljane in pripadnike slovenskih skupnosti v zamejstvu in po svetu, tudi s stalnim posodabljanjem konzularnih storitev;

okrepila dejavnosti javne diplomacije za boljšo obveščenost in večjo ozaveščenost javnosti ter večanja ugleda v svetu;

skrbela za kakovosten razvoj slovenske diplomacije z vlaganjem v znanje ter za učinkovit in verodostojen sistem predstavljanja države v svetu.

